



# Ayin Horah

Shiur# 484 | Sep 216<sup>st</sup> 2024

## קיצור שולחן ערוך סימן קכט סעיף כא

לאחר תפלת מנחה הולכין אל הנהר (לזכור זכות העקידה דאיתא במדרש כשהלך אברהם אבינו עם יצחק בנו לעקידה עשה השטן את עצמו כמו נהר לעכו ועבר אברהם אבינו עליו השלום בנהר עד צוארו ואמר הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש, ועוד יש טעם מפני שאנו ממליכים היום את הקדוש - ברוך - הוא עלינו והדרך הוא למשוך את המלכים אצל הנהר לרמז שתמשך מלכותו) וטוב שיהיה מחוץ לעיר ויש בו דגים (לזכר שאנו משולים כדגים חיים שנאחזים במצודה כך אנו נאחזים במצודת המות והדין, ומתוך כך נהרהר יותר בתשובה. עוד טעם סימן שלא ישלוט בנו עין הרע כמו בדגים ונפרה ונרבה כדגים. ויש אומרים הטעם, כי לדגים אין גבינים ועיניהם תמיד פתוחות, כדי לעורר עינא פקיא דלעילא) ואם אין שם נהר שיש בו דגים הולכין לנהר אחר או לבאר ואומרים הפסוקים מי אל כמוך וכו' ככתוב בסידורים סדר תשליך ומנערים שולי הבגדים והוא לרמז בעלמא ליתן לב להשליך את החטאים ולחפש ולחקור דרכיו מהיום והלאה שיהיו בגדיו לבנים ונקיים מכל חטא. אם חל יום ראשון בשבת הולכין ביום שני.

## תלמוד בבלי מסכת כריתות דף ו עמוד א

אמר אביי השתא דאמרת סימנא מילתא היא, יהא רגיל איניש למיכל ריש שתא קרא ורוביא, כרתי, סילקא ותמרי.

## שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ג סימן כו

בענין עין הרע ודאי יש לחוש אבל אין להקפיד הרבה כי בדברים כאלו הכלל מאן דלא קפיד לא קפדין בהדיה, כהא דמצינו בזוגות בפסחים דף ק"י. אבל איני רואה בזה שאשה צעירה שהוא כדרך העולם להתעבר שיהיה שייך עין הרע ואין להקפיד בזה. ובדבר הרמב"ם והמאירי ודאי לא יפלגו על הגמ' בדברים שחוששין לעין הרע אבל אין להקפיד כל כך, וגם רק בדבר שלא מצוי לפי דרך העולם שייך לחוש ולא לדברים מצויים.

חייקל נושא המים עבר יום אחד ליד ביתו של הבעש"ט  
כשהוא נושא שני דליים מלאים על גביו. שאלו הבעש"ט: „מה  
שלומך ר' חייקל?״ השיב ר' חייקל: „אחטא בשפתי, אך אין לי  
נחת, ר' ישראל. כוחי פוחת והולך ואחינו בני ישראל בונים בתים  
על הגבעות ועד לראש ההר יגיעו. קשה לי להטות שכס. ואף  
הפרנסה לקויה רחמנא-ליצלן״.

למחרת שוב ראה הבעש"ט את ר' חייקל נושא שני הדליים  
ליד ביתו, שאלו: „מה שלומך, ר' חייקל?״ השיב ר' חייקל,  
כשפניו שוחקות: „ברוך השם, טוב לי ר' ישראל. גדול כוח ההרגל.

לשעבר בצעירותי היו שני הדליים רובצים על גבי כמשא כבד,  
אך בני-אדם כל זמן שמזקינים הם מתרגלים לכל. בעזרת-השם  
ובכוח ההרגל שוב איני חש בכובד המשא, ושני הדליים כשתי  
צפרים הם על גבי״.

כיוון ששמע הבעש"ט כך, אמר לתלמידיו: „צאו וראו! אותו  
חייקל, ואותו צמד הדליים, ואותם הבתים הגבוהים של אחינו בני  
ישראל, ואף-על-פי-כן אינו דומה בפי חייקל יום זה לחברו. יום אחד  
הוא שרוי בצער וקובל רעה על רוע מזלו, ולמחרתו הוא מהלל  
ומשבח למי שאמר והיה העולם, על שנתן לו כוח לשמש את  
הבריות ולהכניס דליי מים לבתיהם.

הוא שאמרו חכמינו ז"ל: „אדם נידון בראש-השנה ואדם נידון  
בכל יום. כיון שמזונותיו של אדם קצובים לו מראש-השנה זה, ועד  
ראש-השנה הבא, נצטווה חייקל להיות נושא מים בכל ימות השנה.  
אולם בכל יום ויום נידון חייקל מחדש אם לעסוק באומנותו מתוך  
שמחה ואהבה, או חס ושלום בעצבות וכמרירות הנפש״.

### **תלמוד בבלי מסכת שבת דף לג עמוד ב**

איתבו תריסר שני במערתא. אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר: מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזרתיה? נפקו. חזו אינשי דקא כרבי זרעי, אמר: מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה! כל מקום שנותנין עיניהן - מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם? חיזרו למערתכם! הדור אזול. איתבו תריסר ירחי שתא. אמרי: משפט רשעים בגיהנם - שנים עשר חדש. יצתה בת קול ואמרה: צאו ממערתכם! נפקו, כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר - הוה מסי רבי שמעון. אמר לו: בני, די לעולם אני ואתה. בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא, ורהיט בין השמשות. אמרו ליה: הני למה לך? - אמר להו: לכבוד שבת. - ותיסגי לך בחד? - חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור. - אמר ליה לבריה: חזי כמה חביבין מצות על ישראל! יתיב דעתייהו.

### **תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף קז עמוד ב**

והסיר ה' ממך כל חלי, אמר רב: זו עין. רב לטעמיה, דרב סליק לבי קברי, עבד מאי דעבד. אמר: תשעין ותשעה בעין רעה, ואחד בדרך ארץ.

### **תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף קז עמוד א**

אמר ליה רב יהודה לרבין בר רב נחמן: רבין אחי, לא תזבין ארעא דסמיכא למתא, דאמר רבי אבהו אמר רב הונא אמר רב: אסור לו לאדם שיעמוד על שדה חבירו בשעה שעומדת בקמותיה.

### **שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת ספר תורה סימן קמא סעיף ו**

יכולים לקרות ב' אחים זה אחר זה והבן אחר האב, ואין מניחים אלא בשביל עין הרע. הגה: ואפי' אם א' הוא השביעי וא' הוא המפטיר, לא יקראו השני בשמו משום עין הרע (מהרי"ל).

### **תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קי עמוד ב**

במערבא לא קפדי אזוגי. רב דימי מנהרדעא קפיד אפילו ארושמא דחביתא. הוה עובדא ופקע חביתא. כללא דמילתא: כל דקפיד - קפדי בהדיה, ודלא קפיד - לא קפדי בהדיה. ומיהו למיחש מיבעי.

## Rabbi Zvi Ron

### משנה מסכת אבות פרק ב משנה יא

רבי יהושע אומר עין הרע ויצר הרע ושנאת הבריות מוציאים את האדם מן העולם:

### רבינו יונה מסכת אבות פרק ב משנה יא

רבי יהושע אומר עין הרע - פי' מי שאינו שמח בחלקו ועוין את חברו העשיר ממנו מתי יעשר עושר גדול כמוהו והוא גורם רע לעצמו. ולחברו כאשר אמרו חכמי הטבע. החומד מכל אשר לרעהו אויר עולה מן המחשבה ההוא ושורף את הדברים שעוין בהם בעיניו הרע. גם בקרבו ישרף אחר שמתאוה לדברים שאין יכולת מצוי בידו לעשות המחשבה ההיא מקלקלת גופו כי יתקצר רוחו ומוציאתו מן העולם וזהו עין הרע שאמר ר' יהושע וראיה לזה הפי' על שאמר בכאן עין הרע בלשון זכר שזהו העוין ברע. ולמעלה אמר עין רעה שפי' על מדת הכילות שלא כדברי מקצת המפרשים ויצר הרע ושנאת הבריות כמשמען מוציאים את האדם מן העולם:

### דרשות הר"ן דרוש ה בסגנון אחר

ותשובת זאת השאלה, שאם יצטרך הנבואה לעצמו ולא לזולתו, היה ראוי שינבא מי שימצאו בו השלמויות אשר תושלם בהם הנפש, ויהיה הגוף שלם או חסר. אבל בהיות הנביא מנבא להמון, ומודיע אשר צוהו השם יתברך, יצטרך להיות נבחר ונרצה בכל הכתות, מאוהבי החכמה, ואוהבי העושר, ובוחרי הגבורה, ושישלימו לו מעלות המדות. וכבר ידוע כי איננו נקרא נביא, רק מהיותו משמיע תמיד ומדבר להמון אשר מצוה השם יתברך, כי המדבר תמיד יקרא נביא, כאמרו (שמות ז א) ואהרן אחיך יהיה נביאך, לא רצה בו שידבק השפע באהרן עד שיהיה לו לנביא ידרוש מאתו העתידות, אבל רצה בו שהוא ישמיע מה שישים משה בפיו. ולכן יקרא נביא השם יתברך נביא, ונביא הבעל נביא, כי הלשון נגזר מניב שפתים (ישעיה נז יט). ולכן לא יהיה ראוי לנבואה אלא מי שישלמו בו המעלות השכליות ומעלות המוניות. וזהו אמרו בפרק המצניע בעל קומה, כי אין ראוי להוכיח רבים רק איש של צורה, כי ההמון יקבלו דבריו יותר מזולתו, כענין שאמר בתענית (טז א) תנו רבנן יש שם זקן אומר זקן, אין שם זקן אומר חכם, אין שם חכם ולא זקן אומר אדם של צורה, כי ההמון יקבלו דבריו יותר מזולתו, וזהו שמצינו בדברי ירמיה (א ו) לא ידעתי דבר כי נער אנכי, לא אמר אינני צדיק חסיד, אבל אמר כי עם היותו ראוי לנבואה מאשר שלמו מעלות נפשו, אחרי אשר לא ידע דבר איננו ראוי להיות משתלח במלאכות ה' ולפרסם מה שיצונו. ולכן ימנה רבי (יונתן) [יוחנן] גבור ועשיר, עם היות כי אין במעלות הללו שלמות לנפש או תועלת, רק מאשר הם מעלות יחפצו בהם ההמון, ויהיה בהן הנביא נכבד ומעולה.

רנה

איש

מסכת ב"ב, ליקוטים סימן כא

חזון

שם יכזו ציח רצון עינייכו ונח נפשיה, **מסודות** הכריאה כי  
כאדם צמחשצחו הוא מניע גורמים נסתרים צעולם המעשה  
ומחשצחו הקלה תוכל לשמש גורם להרס ולחרצן של גשמים מולקים,

## משנה ברורה סימן תקפג ס"ק ב

יהי רצון - מלפניך ד' או"א שירבו זכויותינו וכתב א"ר בשם של"ה יתעורר אדם בתשובה כשיאמר י"ר ויתפלל ע"ז בלב שלם:

### ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות ראש השנה אות ט

אמר מהרי" סג"ל מה שנוהגין לילך בר"ה אחר סעודה אצל ימים ונהרות להשליך במצולות ים כל חטאותינו, משום דאיתא במדרש זכר לעקדה שעבר אברהם אבינו בנהר עד צוארו, ואמר הושיעה ה' כי באו מים עד נפש. והוא השטן שנעשה כמו נהר לעכב אותו מן העקדה. ומהרי" סג"ל נהג ג"כ להלוך אצל הנהרות. ואמר כשהולכין אל הנהרות ביום טוב אל יוליכו עמהם שום מזון כדי לזרוק אל הדגים שבנהרות להראות להם לשמוח בהן דאית ביה חילול יום טוב. גם אם יזדמן לו גוי אצל הנהר אל יקח ממנו לחם להשליך אל הדגים משום דמוקצים הם לישראל משום דמחוסרין צידה, ואין מאכילין ביום טוב אלא לדבר הראוי לו. א"כ הנושא מזון עמו תרתי ריעותא עביד דנושא חוץ לעירוב ומאכיל את המוקצה. וכ"ש כשחל ר"ה בשבת דאין להעשות וכבר כתוב ג"כ לעיל.

### שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ג סימן כו

בענין עין הרע ודאי יש לחוש אבל אין להקפיד הרבה כי בדברים כאלו הכלל מאן דלא קפיד לא קפדין בהדיה, כהא דמצינו בזוגות בפסחים דף ק"י. אבל איני רואה בזה שאשה צעירה שהוא כדרך העולם להתעבר שיהיה שייך עין הרע ואין להקפיד בזה. ובדבר הרמב"ם והמאירי ודאי לא יפלגו על הגמ' בדברים שחוששין לעין הרע אבל אין להקפיד כל כך, וגם רק בדבר שלא מצוי לפי דרך העולם שייך לחוש ולא לדברים מצויים.

### רמ"א יורה דעה הלכות צדקה סימן רמט סעיף יג

ומ"מ מי שמקדיש דבר לצדקה מותר לו שיכתוב שמו עליו שיהא לו לזכרון, וראוי לעשות כן (תשובת רשב"א סימן תקפ"א).

## שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש חודש סימן תכח סעיף ו

קללות שבתורת כהנים אין מפסיקין בהם אלא אחד קורא כולם ומתחילין בפסוקים שלפניהם ומסיים בפסוקים שלאחריהם; אבל קללות שבמשנה תורה יכולין להפסיק בהם, ואף על פי כן נהגו שלא להפסיק בהם. (וכן נוהגין שלא לקרות אחד בשמו לעלות אלא קורין מי שירצה).

## באור הלכה סימן תכח סעיף ו ד"ה בפסוקים שלפניהם

בפסוקים שלפניהם - עיין מ"ב מש"כ לענין קריאת התוכחה והנה ראיתי שערוריה בענין זה בין ההמון שיש מקומות מן הישובים שבהגיעם לסדר בחקותי וכי תבא אין קוראין בתורה בשבת זו וכמה רעות עושין אחד שאין מקיימין קריאת התורה שהיא תקנה קדומה מימות מרע"ה וגם על מה שאמר הכתוב מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו וגם הוא טעות מעקרו דכי מפני שאין קוראין בתורה ואין רוצין להביט בתוכחה בטוחים הם שלא יחול עליהם התוכחה ואדרבה ח"ו. ודומה זה הדבר לאחד שהתרו בו מכיריו שלא ילך בדרך ההוא שהוא מלא בורות ופחתים וענה להם אני אינני ירא מן הפחתים יש לי מכסה עבה ואכסנה על עיני שלא אראה אותם ואפילו כי אפול חלילה לא ילעיגו ממני מפני שהיו עיני מכוסים ולא ראיתי אותם האם יש שטות גדול מזה אדרבה כל מה שמסגיר יותר עיניו היא הסיבה הגורמת להזיק לנפשו ויהיה ללעג ולבזיון ח"ו לכל והנמשל מובן. ואני דן אותם לכ"ז מפני שיראין שלא יבוא לאינצויי ח"ו אצל ס"ת שזה יאמר ע"ז שיעלה לתוכחה וזה על זה אבל הלא יש עצה גם לזה שהש"ץ הקורא בעצמו יעלה לתורה לפרשה זה ובזה אין שום חשש כלל לכו"ע ואפילו אם הוא כהן ג"כ יש עצה כמו שכתבתי במ"ב. ואפילו אם הסדרה בהר בחוקותי הם מחוברות ג"כ יש עצה לכהן שעד פסוק וישבתם לבטח בארצכם יהיה ששה קרואים [ואף שהרגילות תמיד להתחבר השני סדרות בפרשה רביעי אין קפידא בדבר כידוע] כי יחבר למי שיעלה לתורה לששי פרשת בהר עם פרשת בחוקותי עד לבטח בארצכם כנ"ל ומן פסוק ונתתי שלום בארץ עד את בריתי אתכם יקרא לשביעי ומן ואכלתם ישן עד סוף סדר בחוקותי יקרא הש"ץ הכהן בעצמו בתור אחרון:

## תוספתא מסכת שבת פרק ז הלכה א

אלו דברים מדרכי האמורי ב המספר קומי ב והעושה בלורית והמגבה לגרגרן והמגררת בנה בין המתים והקושר מטולטלת על יריכו **וחוט אדום על אצבעו** והמונה ומשליך צרורות לים או לנהר הרי זה מדרכי האמורי המספק והמטפח והמרקד לשלהבת ה"ז מדרכי האמורי.

## שו"ת באר משה (שטרן) חלק ח סימן לו אות ג

שאלה אם יש מקור למנהג לקשור חוט שני מפני עיה"ר על התינוק ועגלתו וכיוצ"ב. השבתי כן היה המנהג, והכל עשו כן. כן דקדקו לקשור חוט שני אדום על עגלה או מטת התינוק מפני עין הרע, וכל אלו הג' מנהגים בכלל מנהג נשים זקניות שעליהם כ' הרשב"א שאל יזלזלו בדבריהן ובמנהגיהם כי בודאי יסודתם בהררי קודש גם אם נעלם הטעם ממנו.

## **תשובות והנהגות קונטרס בדיני קריעה, אנינות, קבורה וכו' (ח"ד סי' רעד) - הערות פרק ג - סידורים שהקרובים חייבין לטפל לפני הקבורה אות א**

בב"ב קי"ב שצדיק ניחא ליה בקבר שלו דוקא ולא באינו שלו, ועיין שו"ת ח"ס יו"ד סי' ש"ל, ובמש"כ בתשובות והנהגות ח"ב סימן תר"ד, וכשהקבר שלו לחלוטין לעולם מתהום ארעא ועד לרקיע מקובל שיש משחיתים שלא יוכלו אז ליכנס, ועיין ספר החיים ח"ב פ"ח שאין רשות למשחית להוציא אדם מרשותו, ולכן צריך קנין גמור ע"ש. ובשטר הקנין דחברה קדישא מבואר רק שיש לו זכות קבורה, וזה לא מספיק שאינו קנינו ממש, וגם מגבילים עיקר זכותו שירשיו אין להם זכות להעבירו לאחר, ורושמים זכותו לאחר מיתה. ולע"ד צריך להקפיד לציין ג' דברים דוקא, שהמקום שלו מתהום עד הרקיע, וכל דבר, ומעכשיו, וראוי לעמוד על כך, וזהו טובה לנפטר וכמ"ש. מיהו לפעמים ה"חברה קדישא" מתווכחים על המחיר, ובכה"ג לא חל הקנין כלל, ונראה שבאופן זה יש לציין שהמכר מעכשיו והקרקע שלו לכל דבר, והמחיר הוא רק התחייבות כפי שיקבעו אח"כ, אבל הקרקע של הנפטר מיד. וברמ"א ח"מ ס"ס ר"י מביא דאף שאין קנין למת מ"מ המקנה דבר למת כל שהוא לצורך קבורתו וכבודו הוא זוכה בו גם לאחר מיתה, ועיין גליון רש"א ביו"ד שנ"ו. והקנינים יעשו עם מי שמוסמך מהח"ק למכור, וחתימתו עם חותמת החברה מחייבת.

ועיין בפרקי דר"א שאברהם שילם על מערת המכפלה שתהא שלו לאחוזת עולם, וטוב שיקנה כל אחד מחיים שאז ממונו זכיייתו ברורה ולחלוטין. ובירושלים עיה"ק שמעתי שזוהי סגולה לאריכות ימים, אבל לא מצאתי מקור לזה. בכל אופן כדאי לקנות המקום קודם הקבורה, ואם לא קנו קודם, ימהרו כפי האפשר, ועכ"פ יבקשו שטר מקנה אחרי ששילמו קצת על החשבון ויצינו דהוי קנינו של הנפטר מיד מתהום עד רקיע ולכל דבר בכל אופן והמחיר רק התחייבות.